

О. С. Донченко,
аспірант, Дніпровська академія неперервної освіти
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8654-4572>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.23.124

ВІДКРИТІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК НАПРЯМ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

О. Donchenko,
Postgraduate student, Dnipro Academy of Continuing Education

OPENNESS OF PUBLIC ADMINISTRATION AS A DIRECTION OF SCIENTIFIC RESEARCH:
MAIN ASPECTS AND PERSPECTIVES

У статті зроблено огляд наукових публікацій за напрямом відкритість публічного управління. Узагальнено дослідницькі підходи, в яких відкритість розглядається як принцип, інструмент, якісна ознака, властивість системи публічного управління та невід'ємний атрибут демократичної влади у цілому. Виокремлено найбільш неузгоджені питання та напрями поглиблення нормативно-правових засад втілення принципу відкритості в діяльності органів публічної влади. Обґрунтовано наукове завдання подальшого наукового дослідження взаємозв'язку принципів "відкритість і прозорість", "зворотний зв'язок, чутливість", "інноваційність та відкритість до змін". Розкрито значущість відкритості для посилення впливу громадянського суспільства на процес управління суспільними справами, реалізацією права громадян на належне врядування. Підтверджено важливість розгляду відкритості як одного з ключових критеріїв оцінювання якості, ефективності публічного управління та публічної служби.

The article reviews scientific publications in the direction of openness of public administration. Research approaches in which openness is considered as a principle, a tool, a quality feature, a property of the public administration system and an integral attribute of democratic power as a whole are summarized. It is noted that along with the significant role given to openness in the modern theory and practice of public administration, there are conflicting views on the content of the principle of openness, its relationship with the principle of transparency, transparency, publicity, and the presence of sometimes polar points of view on their definition. The most uncoordinated issues and directions for deepening the normative and legal foundations of the implementation of the principle of openness in the activities of public authorities are singled out, in particular, taking into account the specifics of its implementation in political-management and administrative decisions. The scientific task of further scientific research on the relationship between the principles of "openness and transparency", "feedback, sensitivity", "innovativeness and openness to change", which belong to the list of basic principles of good democratic governance, is substantiated. The importance of

openness for strengthening the influence of civil society on the process of managing public affairs, realizing the right of citizens to proper governance is revealed. The importance of considering openness as one of the key criteria for evaluating the quality, efficiency of public administration and public service, as well as as a modern vector for the implementation of the philosophy of a service, digital state, has been confirmed. The importance of solving the task of forming the legal, organizational, and technical foundations for the introduction of the principle of openness in the conditions of digital governance, in particular, regarding the issues of open data security, responsibility, interaction, partnership of the state, business, and civil society in the regulation of relations in the field of open data is emphasized. Attention is drawn to the need to properly consider the real and potential risks to the public administration system associated with vulnerability as the flip side of openness.

Ключові слова: Відкритість публічного управління, принципи демократичного врядування, е-відкритість, прозорість, транспарентність, відкритість до змін.

Key words: openness of public administration, principles of democratic governance, e-openness, transparency, transparency, openness to change.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Поширення концепту публічно-сервісної держави, в основу якого закладено ідею служіння інтересам людини, зумовлює потребу подальшого осмислення шляхів втілення демократичних цінностей в систему публічного управління. Особливої гостроти набуває питання визначення можливостей підвищення ефективності управління суспільними справами на основі поглиблення змісту "публічності" у вимірі діалогу влади та громадськості.

Сучасна теорія та практика публічного управління демонструє значний інтерес до форм, процедур, спрямованих на забезпечення відкритості інформації, прозорості діяльності органів публічної влади, чутливості до запитів і потреб суспільства. Сьогодні активно дискутуються проблеми демократичної відкритості, відкритості публічної сфери, публічних фінансів, забезпечення е-відкритості та ін. Трансформація сучасних поглядів на державу, її взаємовідносини з громадянином актуалізують значущість наукових пошуків щодо уточнення принципів, методів публічного управління, удосконалення організаційно-розпорядчої діяльності органів публічної влади на засадах поглиблення демократичного спрямування розвитку системи публічного управління.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика відкритості влади знаходить широке відображення в дослідженнях різних наукових галузей, зокрема державного управління, філософії, полі-

тології, соціології, економіки, які дозволяють поглибити розуміння значення відкритості для регулювання суспільних відносин в різних сферах життєдіяльності. У розрізі проблематики понятійного апарату публічного управління відкритість розглядається науковцями в межах визначення таких понять як "добре врядування", "інноваційність у публічному адмініструванні", "принципи демократичного врядування", "принципи публічної служби", "сервісна концепція держави", "інноваційний розвиток територіальної громади" та ін. [18, с. 42, 59, 88, 130—131, 133, 160—161].

До окремих аспектів проблематики відкритості в системі публічного управління у своїх публікаціях зверталися І. Парубчак (роль засобів масової інформації у забезпеченні прозорості та відкритості публічної влади), С. Приліпко (нормативно-правові основи інформаційної відкритості та комунікаційної взаємодії органів публічної влади з громадськістю), Гаєва Н. (конкретизація принципів прозорості, відкритості та публічності у розрізі діяльності громадських організацій), О. Грибко (відкритість як принцип європейського адміністративного простору, громадський контроль в забезпеченні відкритості системи публічного управління), Т. Кравченко (правове забезпечення відкритості у вимірі легітимації публічної влади), Сіленко А. О., Крук Н. В. (інформаційна відкритість влади), С. Тимофєєв (відкритість та можливості її забезпечення в умовах децентралізації влади), І. Ткач (прозорість та відкритість як елемент публічного управління, зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання принципів прозорості та відкри-

тості, взаємодія органів публічної влади з громадськістю як змінна в оцінюванні прозорості та відкритості) та ін. [15; 17; 4—6; 10—11; 20; 22—25].

До основних аспектів, на яких зосереджено увагу дослідників, можна віднести такі: відкритість в системі публічного управління у фокусі забезпечення загальних засад демократичного врядування; інформаційна відкритість та комунікація органів публічної влади з громадськістю, взаємодія органів публічної влади з громадськістю; значення громадського контролю у забезпеченні відкритості органів публічної влади.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є узагальнення наукових підходів до розгляду відкритості публічного управління в сучасних дослідженнях та визначення ключових аспектів, потребуючих подальшого вивчення, з метою поглиблення теорії та визначення перспектив удосконалення практики публічного управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження підтверджує, що відкритість розглядається як принцип, інструмент, якісна ознака, властивість системи публічного управління та атрибут демократичної влади. Підкреслюється його значення як інструменту забезпечення зворотного зв'язку у взаємовідносинах влади з громадянами, зокрема отримання підтримки з боку громадян [17, с. 241] та здійснення громадянського контролю [20, с. 25].

Серед основних проблем публічного управління, на які звертають увагу науковці, слід назвати:

— труднощі становлення гнучкої та відкритої до змін і сучасних умов життя державно-управлінської еліти [2, с. 17];

— низький рівень компетентності державних службовців щодо здійснення комунікативної, мотиваційної функцій [2, с. 11, 18 — 19];

— низький рівень залучення чиновників до забезпечення інформаційної відкритості органів державної влади [11, с. 93];

— прогалини нормативно-правового врегулювання прозорості бюджетного процесу, визначення механізмів участі громадян у втіленні бюджетної політики, бюджетного нагляду як умови дієвого захисту інтересів суспільства, підкреслення інформаційної закритості місцевих бюджетів [16, с. 83, 87];

— неналежний рівень концептуального, стратегічного визначення державної політики у сфері відкритих даних [9, с. 360].

До пріоритетів розвитку публічного управління у цілому та публічного адміністрування зокрема дослідники відносять:

— надання відповіді на виклики становлення соціально-відповідальної державної служби в Україні, забезпечення відкритості інституту державної служби на основі поглиблення підходів до оцінювання якості державної служби за критерієм відкритості, виокремлення видів такої відкритості [2, с. 7; 12];

— забезпечення рівності громадян щодо впливу на діяльність органів публічної влади, передусім на основі

механізму контролю громадян за їх створенням та функціонуванням [1, с. 318];

— створення єдиного інформаційного простору з управління бюджетним процесом, удосконалення правових основ щодо регулювання участі громадськості в бюджетному процесі [16, с. 87];

— розвиток публічно-управлінської діяльності щодо забезпечення доступу до публічної інформації у формі відкритих даних, розвиток механізмів правового забезпечення електронного доступу до публічної інформації та відкритих даних [8; 13 — 14];

— втілення принципів відкритих даних у діяльність органів державної влади, зокрема на основі формування законодавчих основ про захист даних, формування системи управління, технічного регулювання даними [9, с. 360 — 361].

Особливий інтерес викликають наукові розвідки з питань правового забезпечення відкритості органів публічної влади, зокрема з точки зору легітимації публічної влади та забезпечення доступності публічної інформації [10; 24; 17]. У публікаціях поглиблюється розуміння взаємозв'язку між інформаційною відкритістю та підвищенням соціальної відповідальності, а також ефективністю, якістю, підзвітністю органів державної влади, підвищенням рівня політичної і правової культури громадян [20].

Принцип відкритості тісно пов'язаний із реалізацією першого покоління прав людини, передусім йдеться про участь в управлінні державою. Проведені дослідження дозволяють поглибити окремі аспекти нормативно-правового регулювання відкритості в публічному управлінні. Водночас потребують подальшого вивчення підходи, здобутки та суперечності, пов'язані з визначенням механізмів втілення вимог відкритості в діяльність органів публічної влади, роботу публічних службовців, визначених на рівні національного законодавства, законодавства ЄС, міжнародних організацій.

Як принцип європейського адміністративного простору відкритість розглядається дослідниками у контексті спрямування на забезпечення захисту суспільного інтересу шляхом зниження ризику неналежного управління та корупційних проявів у цій сфері, а також захисту індивідуальних прав через можливість оскарження рішень органів публічної влади [6, с. 160]. Крім того принципи відкритості та прозорості розкриваються як інструменти забезпечення інших принципів, зокрема таких як верховенство права та відповідальність [6, с. 160]. Ця думка знаходить продовження у висновку про розгляд інформаційної відкритості державної влади "як інституційної гарантії принципів демократичної держави" (народовладдя, гласності, публічної підзвітності) [11, с. 91—92, 94].

Водночас слід відзначити наявність в окремих дослідженнях дещо звуженого представлення сутності принципу відкритості, обмеження його спрямованістю на забезпечення доступності для "ретельного зовнішнього спостереження" [6, с. 160]. На наш погляд, семантичне значення категорії "відкритість" містить значно ширше навантаження, яке охоплює такі значення як доступність, сприйнятливість, чутливість, де ключовим моментом є націлювання на

взаємодію суб'єктів управління з об'єктами управління у загальнотеоретичному сенсі. Зустрічається підхід застосування понять "відкритість", "прозорість" як синонімів, без уточнення їх характеристики та особливостей [8].

Дискусійним, на нашу думку, є висновок про те, що гласність "є поняттям більш високого рівня узагальнення, ніж прозорість, відкритість, публічність" [4, с. 65]. Розглядаючи гласність як принцип діяльності громадських організацій відзначається, що цей принцип "полягає у відкритості, прозорості, публічності утворення і діяльності громадських об'єднань", на цій основі робиться висновок, що гласність є загальним поняттям, що включає відкритість, прозорість, публічність [4, с. 65]. Прирівнювання гласності із поняттями "відкритості", "прозорості", "публічності" не сприяє упорядкуванню нормативно-правових засад визначення принципів побудови та функціонування суспільних відносин в публічній сфері. Крім того, це суперечить підходам до визначення принципів демократичного врядування в європейському адміністративному просторі, та зводить концепт "публічності" в сучасній теорії публічного управління. Поділяємо думку Т. Тарасенко щодо охоплення поняттям "відкритості" більш широкого переліку параметрів порівняно із "гласністю", оскільки воно охоплює такі складники як прозорість, доступність, чутливість до потреб і запитів та є необхідним підґрунтям для побудови дієвої системи публічного контролю та зворотного зв'язку між владою та членами громади [21, с. 265].

Заслужує на увагу висновок Н. Гудими щодо конкретизації рис розмежування принципів прозорості та відкритості, в якому прозорість пропонується розглядати як "обов'язок системи державної влади гарантувати громадянам можливість одержувати реальну інформацію про змістовне навантаження державного управління та вплив управлінської діяльності на суспільство", а відкритість визначається як можливість громадян брати участь в управлінні державними справами [7, с. 79—80]. Стосовно цього Л. Масора зазначає, що відповідно ключовою відмінністю між цими поняттями є те, що відкритість орієнтована на активну роль громадян шляхом участі (соціально-комунікативний характер), тоді як прозорість (функціональний характер, що розкривається в спрямуванні на оптимізацію регулятивних процесів у системі публічного управління) — більшою мірою стосується пасивної ролі громадян, які отримують відповідну інформацію [12, с. 465].

Схожою є дискусія в галузі права з приводу визначення принципу відкритості в судовій діяльності та його співставлення із принципами гласності та публічності [19, с. 58]. Так, принципи відкритості, гласності та публічності розглядаються "як об'єктивні прояви реалізації судової влади", які характеризують "зовнішній вираз судової діяльності" та, водночас, акцентується увага на існуванні проблеми їх понятійного визначення в різних нормативно-правових актах [19, с. 58]. За висновком А. Серветник у цьому питанні має застосовуватися більш широкий підхід до тлумачення змісту принципу відкритості судового розгляду [19, с. 60].

Теоретичний і практичний інтерес становить питання співвідношення понять "відкритість" та "транспарентність" особливо, що стосується більш чіткого донесення змісту міжнародних документів, які визначають принципи публічного управління й містять рекомендації щодо їх втілення. Оскільки з одного боку транспарентність з англійської мови перекладається як прозорість, водночас за змістом, який вкладається у це поняття, воно охоплює аспекти, які не обмежуються прозорістю (надання інформації про діяльність органів публічної влади) [12, с. 465]. У контексті розгляду відкритості державної служби Л. Масора підкреслює більш широкий зміст цього поняття порівняно із "публічністю", "прозорістю", "доступністю", "транспарентністю" на основі врахування активно-діяльної природи державної служби [12, с. 466]. Продовжуючи цей висновок пропонується виокремити такі види відкритості державної служби: інформаційна, сервісна, кар'єрна, персональна [12, с. 466].

У наукових публікаціях транспарентність розглядається через прозорість, відкритість, доступність інформації про управлінські рішення, які приймають органи публічної влади, та результати, наслідки їх реалізації, як інструмент контролю громадськості за публічною адміністрацією та основа забезпечення підзвітності органів публічної влади [3, с. 17—18]. За такого підходу транспарентність постає як певна інтегрована характеристика сучасної системи публічного управління, комплексний критерій, який закладається в основу оцінювання якості функціонування органів публічної влади, публічної служби. Важливо зазначити, що всі ці характеристики транспарентності стосуються у першу чергу інформаційної відкритості як основа прозорості, відкритості, доступності та підзвітності.

Отже стан справ щодо розуміння та розмежування таких принципів як прозорість, відкритість, транспарентність як на рівні наукових досліджень, так і міжнародних документів, які визначають стандарти діяльності органів публічної влади щодо управління суспільними справами, дозволяє стверджувати про значний науковий інтерес до цієї проблематики та водночас відсутність усталеного бачення щодо цілісного розкриття цієї категорії, а також суперечливості поглядів у цій сфері, що актуалізує потребу продовження наукових пошуків.

Висновки. Таким чином у дослідженні виявлено та розкрито суперечності поглядів стосовно співвідношення принципів відкритості і прозорості, така невизначеність поглиблюється на рівні розгляду понять "відкритість" та "публічність". Актуальним завданням є поглиблення знань щодо взаємозв'язку і взаємовпливів між такими принципами доброго демократичного врядування як "відкритість і прозорість" та "зворотний зв'язок, чутливість", "інноваційність та відкритість до змін".

Розвиток теорії та моделей публічного управління останніх десятиліть підтверджує безперервний процес поглиблення його демократичних ознак, пошук більш дієвих, відповідних сучасним умовам і викликам форм, процедур діяльності органів публічної влади. В умовах сучасної теорії та практики публічного управління

відкритість містить нові можливості, ресурси, інструменти посилення "влади" громадянського суспільства, реального його впливу на управління суспільно важливими справами, реалізації права на належне врядування. Підтверджується актуальність розгляду відкритості як одного з основних критеріїв оцінювання якості, ефективності публічного управління, публічної служби. Особливого значення цей напрям досліджень набуває у вимірі втілення філософії сервісної та цифрової держави. Принцип відкритості і прозорості віднесений до принципів доброго демократичного врядування, що знаходить відображення в зростаючому інтересі до пошуку більш дієвих механізмів забезпечення відкритості на місцевому та регіональному рівнях врядування. Підтверджується однаковість поглядів дослідників та експертів щодо значного впливу відкритості на створення несприятливого середовища для корупційних злочинів, негативних проявів дискреційних повноважень.

Дослідження дозволяє відзначити важливість подальшого визначення нормативно-правових засад втілення принципу відкритості в діяльності органів публічної влади, функціонування системи публічного управління у цілому. Основними напрямами щодо цього є розвиток національного законодавства з урахуванням трансформаційних змін, які відбулися в результаті адміністративно-територіальної реформи, реформи місцевого самоврядування, галузевих реформ. Актуальним, також, є врахування напрацювань міжнародних інституцій, орієнтованих на формування міжнародних, зокрема загальноєвропейських підходів до визначення принципів і стратегій розвитку сучасної системи публічного управління в умовах розвитку глобального врядування. Крім того, для кращого розуміння процесів такого втілення важливим є поглиблення знань специфіки його реалізації на рівні прийняття політико-управлінських рішень (загальна забезпечення перетворення політичної влади в управління суспільними справами) та адміністративних рішень (діяльність публічної адміністрації).

Результати дослідження дають змогу відзначити нагальну потребу пошуку адекватних відповідей на вимоги формування правових, організаційних, технічних засад втілення принципу відкритості в умовах цифрового врядування. Цей напрям наукових пошуків та практичної діяльності сьогодні набуває особливої гостроти передусім з точки зору актуальності формування правових основ безпеки відкритих даних, відповідальності, взаємодії, партнерства держави, бізнесу, громадянського суспільства в регулюванні відносин у сфері відкритих даних. Важливо зазначити, що інша сторона відкритості — вразливість потребує поглибленого вивчення з точки зору врахування реальних та потенційних ризиків, пов'язаних із відкритістю системи публічного управління. Крім того слід підкреслити, що відносини відкритості в системі публічного управління не обмежуються наданням доступу до публічної інформації у формі відкритих даних, оскільки демократичний, публічний характер управління суспільними справами передбачає значно ширший перелік аспектів відкритості. Зазначені аспекти визначають напрями подальших наукових пошуків.

Література:

1. Армаш Н. О. Сприйняття демократії в діяльності органів публічної влади. Митна справа. 2015. № 1 (97). Ч. 2. Кн. 2. С. 311—319. URL: [https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/25307/1/Ms_2015_1\(2.2\)__28%-20\(1\).pdf](https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/25307/1/Ms_2015_1(2.2)__28%-20(1).pdf)
2. Афонін Е. А., Балакірева О. М. Функціональна і компетентнісна готовність державних службовців України до здійснення публічного адміністрування в умовах демократії. Український соціум. 2015. № 1 (52). С. 7—22. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2015/01/7-22__no-1__vol-52__2015__UKR.pdf
3. Бородін Є. І., Тарасенко Т. М. Транспарентність як інструмент ефективності публічної служби (на прикладі досвіду Франції). Теорія та практика публічної служби: матеріали наук.-практ. конф. (25 верес. 2020 р. Дніпро) / за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 17—18.
4. Гаєва Н. П. До питання розуміння принципу прозорості, відкритості та публічності утворення і діяльності громадських об'єднань. Часопис Київського університету права. 2016. № 2. С. 62—66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2016_2_15
5. Грибко О. В. Громадський контроль як базовий інструмент забезпечення прозорості та відкритості системи публічного управління. Державне будівництво. 2017. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2017_2_4
6. Грибко О. В. Прозорість та відкритість у системі принципів європейського адміністративного простору. Актуальні проблеми державного управління. 2021. № 1 (59). С. 155—162. <http://dx.doi.org/10.34213/ap.21.01.16>
7. Гудима Н. Принципи відкритості і прозорості та їх реалізація в державному управлінні в Україні. Вісник НАДУ. 2005. № 3. С. 78—85.
8. Дурман М. О., Тохтарова І. М. Відкриті дані як інструмент інформаційного забезпечення прозорості публічної влади. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2017. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ttpdu_2017_1_15.pdf
9. Єрко І. А., Токар О. В. Відкриті дані як вектор розвитку публічного управління. Публічне управління та регіональний розвиток. 2018. № 2. С. 345—364. DOI: 10.26693/pard2018.02.345.
10. Кравченко Т. А. Правове забезпечення відкритості державного управління в процесі легітимзації публічної влади. Наукові праці МАУП. 2013. Вип. 1(36). С. 64—69. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/law/article/view/1095/1605>
11. Крук Н. В. Інформаційна відкритість державної влади як гарантія принципів демократичної держави. Політик. 2017. Вип. 2. С. 91—94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2017_2_22
12. Мосора Л. С. Відкритість як критерій оцінки якості функціонування державної служби. "Молодий вчений" № 1(53) січень 2018. С. 464—467. URL: <https://www.molodyvchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5339/5231>
13. Олексюк Л. Концептуальні засади нормативно-правового та організаційного регулювання електронно-

го доступу до публічної інформації та відкритих даних. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. 2017. Вип. 2. С. 76—79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ped_in_2017_2_14

14. Олексюк Л. Механізми правового забезпечення електронного доступу до публічної інформації та відкритих даних: стан і тенденції розвитку. Державне управління та місцеве самоврядування. 2016. Вип. 3 (30). С. 92—99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2016_3_15

15. Парубчак І. О. Роль засобів масової інформації у взаємодії органів публічної влади із суспільством на засадах відкритості та прозорості. Вісник НУЦЗ України. Серія: Державне управління. Вип. 2(7). 2017. С. 239—249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_2_33

16. Петленко Ю. В., Дрозд Н. В., Моргун Д. О. Відкритість та прозорість бюджетного процесу в Україні. Науковий вісник Львівської академії. Серія: Економіка, менеджмент та право. 2021. Вип. 5. С. 83—91. URL: <https://fmnzb.sfa.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/zbirnyk-5.pdf>

17. Приліпко С. Нормативно-правові засади інформаційної відкритості та комунікаційної взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Науковий вісник: Державне управління. 2020. № 4 (6). С. 232—251. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/127>, [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-4\(6\)-232-251](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-4(6)-232-251)

18. Публічне управління: термінологічний словник / уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білінська, О. М. Петроє та ін.; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білінської, О. М. Петроє. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.

19. Серветник А. Г. Співвідношення принципів відкритості, гласності та публічності цивільного судочинства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2014. Вип. 12 (2). С. 58—61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_12%282%29_18

20. Сіленко А. О., Крук Н. В. Інформаційна відкритість влади: еволюція поняття. Актуальні проблеми політики. 2017. Вип. 60. С. 25—36. URL: <http://app.onua.edu.ua/index.php/app/article/view/254>

21. Тарасенко Т. М. Політична відповідальність у сфері місцевого самоврядування України: монографія. Дніпро: ГРАНІ, 2020. 403 с.

22. Тимофєєв С. П. Загальні засади забезпечення відкритості та прозорості органів публічної влади в Україні. Public Administration and Regional Development. 2021. № 1. С. 251—278. URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/download/242/201>

23. Ткач І. В. Взаємодія органів публічної влади з громадськістю як індикатор прозорості та відкритості. Актуальні проблеми державного управління. 2016. № 1 (65). С. 92—96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apduo_2016_1_19

24. Ткач І. В. Зарубіжний досвід дотримання принципів прозорості та відкритості в діяльності органів публічної влади. Наукові праці. Державне управління. 2017. Вип. 293. Том 305. С. 44—50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2017_305_293_10

25. Ткач І. В. Принципи прозорості та відкритості як невід'ємна складова публічного управління: теоретич-

ний аспект. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2016. № 12 (1), Т. 1. С. 25—32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_12%281%29_6

References:

1. Armash, N.O. (2015), "Perception of democracy in the activities of public authorities", *Mytna sprava*, vol. 1 (97), no. 2, iss. 2, pp. 311—319, available at: [https://dSPACE.nau.edu.ua/bitstream/NAU/25307/1/Ms_2015_1\(2.2\)_28%20\(1\).pdf](https://dSPACE.nau.edu.ua/bitstream/NAU/25307/1/Ms_2015_1(2.2)_28%20(1).pdf) (Accessed 10 Nov 2022).

2. Afonin, E.A. and Balakirieva, O.M. (2015), "Functional readiness and competence of civil servants in Ukraine to exercise public administration in the context of democracy", *Ukrains'kyj sotsium*, vol. 1 (52), pp. 7—22, available at: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2015/01/7-22_no-1_vol-52_2015_UKR.pdf (Accessed 10 Nov 2022).

3. Borodin, Ye.I. and Tarasenko, T.M. (2020), "Transparency as a tool for public service efficiency (on the example of the French experience)", *Teoriia ta praktyka publichnoi sluzhby: materialy nauk.-prakt. konf. [Theory and practice of public service: materials of a scientific and practical conference]*, DRIDU NADU, Dnipro, Ukraine, pp. 17—18.

4. Haieva, N.P. (2016), "On the question of understanding the principle of transparency, openness and publicity of formation and activities of public associations", *Chasopys Kyivs'koho universytetu prava*, vol. 2, pp. 62—66, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2016_2_15 (Accessed 10 Nov 2022).

5. Hrybko, O.V. (2017), "Public control as a basic tool for ensuring the transparency and openness of the public administration system", *Derzhavne budivnytstvo*, vol. 2, available at: (Accessed 10 Nov 2022). http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2017_2_4

6. Hrybko, O.V. (2021), "Transparency and openness in the system of principles of the European administrative space", *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1 (59), pp. 155—162. <http://dx.doi.org/10.34213/ap.21.01.16>

7. Hudyma, N. (2005), "Principles of openness and transparency and their implementation in public administration in Ukraine", *Visnyk NADU*, vol. 3, pp. 78—85.

8. Durman, M.O. and Tokhtarova, I.M. (2017), "Open data as an instrument for informational transparency of public authorities", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia*, vol. 1, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ttpdu_2017_1_15.pdf (Accessed 10 Nov 2022).

9. Erko, I.A. and Tokar, O.V. (2018), "Open data as a vector of public administration development", *Publichne upravlinnia ta rehional'nyj rozvytok*, vol. 2, pp. 345—364. DOI: 10.26693/pard2018.02.345.

10. Kravchenko, T.A. (2013), "Legal provision of openness of state administration in the process of legitimizing public authority", *Naukovi pratsi MAUP*, vol. 1 (36), pp. 64—69, available at: <http://journals.maup.com.ua/index.php/law/article/view/1095/1605> (Accessed 10 Nov 2022).

11. Kruk, N.V. (2017), "Information openness of state power as a guarantee of the principles of a democratic state", *Politykus*, vol. 2, pp. 91—94, available at: <http://>

nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2017_2_22 (Accessed 10 Nov 2022).

12. Mosora, L.S. (2018), "Openness as a quality criterion functioning of the public service", *Molodyj vchenyj*, vol. 1 (53), pp. 464—467, available at: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5339/5231> (Accessed 10 Nov 2022).

13. Oleksiuk, L. (2017), "Conceptual principles of regulatory and organizational regulation of electronic access to public information and open data", *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, vol. 2, pp. 76—79, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ped_in_2017_2_14 (Accessed 10 Nov 2022).

14. Oleksiuk, L. (2016), "The mechanisms of legal support electronic access to public information and open data: state and development trends", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, vol. 3 (30), pp. 92—99, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2016_3_15 (Accessed 10 Nov 2022).

15. Parubchak, I.O. (2017), "The role of mass media in interaction of bodies of public authority with society on the basis of openness and transparency", *Visnyk NUTsZ Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia*, vol. 2 (7), pp. 239—249, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_2_33 (Accessed 10 Nov 2022).

16. Petlenko, Yu.V. Drozd, N.V. and Morhun, D.O. (2021), "Openness and transparency of the budget process in Ukraine", *Naukovyj visnyk L'otnoi akademii. Serii: Ekonomika, menedzhment ta pravo*, vol. 5, pp. 83—91, available at: <https://fmnzb.sfa.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/zbirnyk-5.pdf> (Accessed 10 Nov 2022).

17. Prylipko, S. (2020), "Regulatory and legal principles of information openness and communicative interaction of public authorities with public representatives", *Naukovyj visnyk: Derzhavne upravlinnia*, vol. 4 (6), pp. 232—251, available at: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/127> (Accessed 10 Nov 2022). [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-4\(6\)-232-251](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-4(6)-232-251).

18. Kujbida, V.S. Bilyns'ka, M.M. and Petroie, O.M. (2018), *Publichne upravlinnia [Public administration]*, NADU, Kyiv, Ukraine.

19. Servetnyk, A.H. (2014), "Correlation of the principles of openness, openness and publicity of civil proceedings", *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Yurysprudentsiia*, vol. 12 (2), pp. 58—61, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_12%282%29__18 (Accessed 10 Nov 2022).

20. Silenko, A.O. and Kruk, N.V. (2017), "Information openness of the government: evolution of the concept", *Aktual'ni problemy polityky*, vol. 60, pp. 25—36, available at: <http://app.onua.edu.ua/index.php/app/article/view/254> (Accessed 10 Nov 2022).

21. Tarasenko, T.M. (2020), *Politychna vidpovidal'nist' u sferi mistsevoho samovriaduvannia Ukrainy [Political responsibility in the sphere of local self-government of Ukraine]*, HRANI, Dnipro, Ukraine.

22. Tymofieiev, S.P. (2021), "General principles for ensuring the openness and transparency of public authorities in Ukraine", *Public Administration and Regional Development*, vol. 1, pp. 251—278, available at: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/download/242/201> (Accessed 10 Nov 2022).

23. Tkach, I.V. (2016), "Public authorities and community interaction as the transparency and openness indicator", *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1 (65), pp. 92—96, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2016_1_19 (Accessed 10 Nov 2022).

24. Tkach, I.V. (2017), "International experience of compliance with the principle of transparency and openness in activity of public authorities", *Naukovi pratsi. Derzhavne upravlinnia*, vol. 293, no. 305, pp. 44—50, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2017_305_293_10 (Accessed 10 Nov 2022).

25. Tkach, I.V. (2016), "Principles of transparency and openness as an integral part of public administration: theoretical aspect", *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka"*, vol. 12 (1), no. 1, pp. 25—32, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_12%281%29__6 (Accessed 10 Nov 2022).

Стаття надійшла до редакції 30.11.2022 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА